ne katılmaktadır. **4.** *Merâsimü'd-dîn fî mevâsimi'l-yaḳīn.* Hz. Ali ve Ehl-i beyt'in fazileti hakkındadır. **5.** *Miᶜrâcnâme.* **6.** *el-Vesîle ilâ maᶜrifeti'l-fažîle.* Son üç eser ve yazmaları hakkında Gulâm Hüseyin Yûsufî, *Şûfînâme*'nin önsözünde geniş bilgi vermektedir. Abbâdî *Şûfînâme*'sinde *Kitâbü'l-ᶜunşur* adlı başka bir eserinden söz ederse de bu eser günümüze kadar gelmemiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Sem'ânî, *el-Ensâb* (nşr. Muhammed Avvâme), Dımaşk 1976 → Beyrut 1396/1976, VIII, 337-338; İbnü'l-Cevzî, *el-Muntaẓam* (nşr. F. Krenkow), Haydarâbâd 1357-59/1938-40, X, 150; Râvendî, *Râḥatü'ş-ṣudûr* (nşr. Muhammed İkbâl), London 1921, s. 209; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil* (nşr. C. J. Tornberg), Leiden 1851-76 → Beyrut 1399/1979, XI, 157; a.mlf., *el-Lübâb*, Beyrut, ts. (Dâru Sâdır), II, 309-310; Yâkūt, *Muᶜcemü'l-büldân*, Beyrut, ts. (Dâru İhyâi't-türâsi'l-Arabî), III, 264; IV, 75; Sübkî, *Ṭabaḳātü'ş-Şâfiᶜiyye* (nşr. Mahmud Muhammed et-Tanâhî v. dğr.), Kahire 1383-96/1964-76, VII, 299; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, Kahire 1351-58/1932-39 → Beyrut 1401/1981, XII, 230; Muhammed Alî-yi Tebrîzî, *Reyḥânetü'l-edeb*, Tahran 1328-33 hş., III, 56; Mevlânâ, *Dîvân-ı Kebîr* (trc. Abdülbâki Gölpınarlı), İstanbul 1960, V, 188; M. Th. Houtsma, "Abbâdî", *İA*, I, 8.

SÜLEYMAN ULUDAĞ

ABBÂDÎ, İbn Kāsım

(ابن قاسم العبادى)

Şihâbüddîn Ahmed b. Kāsım es-Sebbâğ el-Abbâdî el-Mısrî (ö. 994/1586)

Daha çok Şâfiî fıkhı ve Arap gramerine dair eserlere yazdığı şerhlerle tanınan âlim.

Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mısır'da yetişti. Nâsıruddin Muhammed el-Lakānî, Şehâbeddin el-Burullusî ve Kutbüddin Îsâ es-Safevî gibi devrin önde gelen âlimlerinden ilim tahsil etti. Başta Muhammed b. Dâvûd el-Makdisî olmak üzere birçok öğrenci yetiştirdi. 1586 yılında hac dönüşü Medine'de (bazı kaynaklara göre Mekke'de) vefat etti.

Çağdaşları arasında, devrinin geleneğine uygun olarak, eser telif etmekten ziyade önemli eserlere şerh ve hâşiyeler yazmakla tanınan Abbâdî'nin eserlerinin başlıcaları şunlardır: **1.** *el-Âyâtü'l-beyyinât.* Tâceddin es-Sübkî'nin fıkıh usulüne dair *Cemᶜu'l-cevâmiᶜ* adlı eserine Celâleddin el-Mahallî'nin yaptığı şerhin hâşiyesidir. Kenarında Mahallî'nin şerhiyle birlikte dört cilt halinde basılmıştır (Bulak 1289). **2.** *Hâşiye ᶜalâ Şerḥi'l-Varaḳāt.* Cüveynî'nin fıkıh usulüne dair *el-Varaḳāt* adlı eserinin Celâleddin el-Mahallî tarafından yapılan şerhinin hâşiyesidir. Karâfî'nin *Şerḥu Tenḳīhi'l-fuṣûl fî iḫtiṣâri'l-Maḥṣûl* adlı eserinin kenarında neşredildi (Kahire 1307). **3.** *Ḥâşiye ᶜalâ Şerḥi'l-Muḥtâc.* Nevevî'nin Şâfiî fıkhına dair *el-Minhâc* adlı eserine İbn Hacer el-Heytemî tarafından *Tuḥfetü'l-Muḥtâc* adıyla yapılan şerhin hâşiyesi olup aynı şerhe Abdülhamîd eş-Şirvânî'nin yazdığı hâşiye ile birlikte basılmıştır (I-IV, Kahire 1282; I-VIII, Kahire 1305). **4.** *Ḥâşiyetü'l-Gureri'l-behiyye.* Zekeriyyâ el-Ensârî'nin, İbnü'l-Verdî'ye ait *el-Behcetü'l-Verdiyye* (Kazvînî'nin *el-Ḥâvi'ş-ṣaġīr* adlı Şâfiî fıkhına dair eserinin 5000 beyitlik manzum şekli) adlı eserine yaptığı şerhin hâşiyesidir. Abdurrahman eş-Şirbînî'nin aynı şerhe yazdığı hâşiye ile birlikte basılmıştır (I-V, Kahire 1315).

Abbâdî'nin bu basılı eserlerinden başka, Ebû Şücâ'ın *Gāyetü'l-iḫtiṣâr* adlı fıkıh kitabına *Fetḥu'l-Gaffâr* adıyla yazdığı bir şerhi ve *Kâfiye, Elfiyye, Telḫîṣ, ᶜİzzî* ve *Ḳaṭrü'n-nedâ* gibi Arapça gramer kitaplarına şerh ve hâşiyeleri vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Gazzî, *el-Kevâkibü's-sâʾire* (nşr. Cebrâil S. Cebbûr), Beyrut 1979, III, 124; *Keşfü'ẓ-ẓunûn*, I, 152, 476, 596; II, 1139, 1373, 2006; İbnü'l-İmâd, *Şeẕerâtü'ẕ-ẕeheb*, Kahire 1350-51, VIII, 434; *Îżâḥu'l-meknûn*, I, 423; II, 136, 448; Ziriklî, *el-Aᶜlâm*, Kahire 1373-78/1954-59, I, 189; Kehhâle, *Muᶜcemü'l-müʾellifîn*, Dımaşk 1376-80/1957-61, II, 48-49; Serkîs, *Muᶜcem*, I, 208, 283, 486, 1121; II, 1502; Brockelmann, *GAL*, II, 417-418; *Suppl.*, I, 677, 679, 681; II, 105, 441.

ALİ BARDAKOĞLU

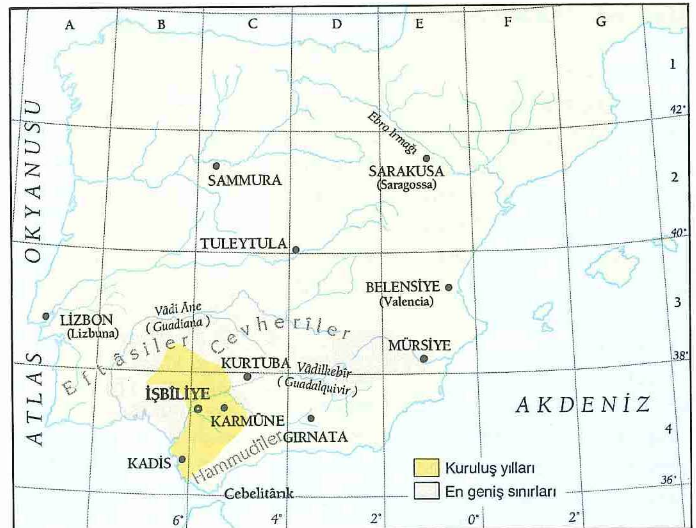
ABBÂDÎLER

(بنو عباد)

İşbîliye merkez olmak üzere Güneybatı Endülüs'te hüküm süren bir Arap hânedanı (1023-1091).

İşbîliye Kadısı Ebü'l-Kāsım Muhammed b. Abbâd, Endülüs Emevî hilâfetinin son yıllarında mülûkü't-tavâifin ortaya çıktığı sırada Abbâdîler'in istiklâlini ilân etti (1023). Hânedanın kurucusu Muhammed b. Abbâd'ın Hîre'deki Lahmî kralları soyundan gelen ataları, Endülüs'ün fethinden hemen sonra Hıms'tan İşbîliye'ye göç ederek orada yerleşmişlerdi. Muhammed b. Abbâd başlangıçta Malaga'daki Hammûdîler'in hâkimiyetini kabul ettiyse de bu durum fazla devam etmedi. Bu devirde Abbâdîler'in en tehlikeli rakipleri Kurtuba'daki Cehverîler idi. Devri hakkında fazla bilgi bulunmayan Muhammed b. Abbâd 1042 yılında öldü.

Muhammed b. Abbâd'ın oğlu Ebû Amr Abbâd b. Muhammed, Araplar'ın lideri sıfatıyla Endülüs'teki Berberîler'e karşı harekete geçti. İlk iş olarak Karmûne'deki (Carmona) Muhammed b. Abdullah el-Birzâlî ve oğlu İshak ile mücadeleye girişti. Daha sonra ülkesini batıya doğru genişletmek için askerî harekâta başladı. Onun bu başarıları Batalyevs (Badajoz), Cezîretülhadrâ (Algeciras), Gırnata ve Malaga hâkimlerini birleşmeye sevketti. Bir süre sonra Batalyevs'teki Eftasîler ile Abbâdîler arasında başlayan mücadeleler 1051 yılına kadar devam etti. Abbâd o yıllarda komşularıyla savaşmaktan da geri kalmı-

Abbâdîler